

ПРАВО НА ІНФОРМАЦІЮ: ЗАКОНОДАВЧЕ ЗАКРІПЛЕННЯ ТА ЗМІСТ

Наталія Валеріївна КУЛИШ,

*здобувачка вищої освіти 3 курсу, спеціальність 081
Право, гуманітарно-правового факультету
Національного аерокосмічного університету
ім. М. Є. Жуковського «ХАІ»*

Науковий керівник: *Спіцина Г.О.,
докт. юрид. наук, професор, завідувачка кафедри
права, Національного аерокосмічного університету
ім. М. Є. Жуковського «ХАІ»*

Право на інформацію є одним із основних прав, яке гарантує розвиток кожної людини, функціонування правової держави, функціонування громадянського суспільства, а також передумова існування та подальшого розвитку демократичної держави.

Для того щоб досягнути поняття права на інформацію, у першу чергу необхідно встановити та визначити, що ж взагалі становить собою інформація. Саме слово «інформація» походить від латинського слова *informatio*, що означає роз'яснення, тлумачення, уявлення [1].

Поняття «інформація» та «право на інформацію» визначені у відповідних статтях Закону України «Про інформацію» від 2 жовтня 1992 р., де у статті 1 визначено інформацію як будь-які відомості або дані, які можуть бути збережені на матеріальних носіях або відображені в електронному вигляді [2].

У статті 32 Конституції України міститься норма, яка не дозволяє без згоди людини на збирання, зберігання, використання та поширення конфіденційної інформації про особу, крім випадків, передбачених цим законом, і лише з міркувань національної безпеки, економічних інтересів і прав людини [3]. Відповідно до статті 34 Конституції України кожен має право збирати, зберігати, використовувати та поширювати усно, письмово чи іншим чином - на власний розсуд інформацію. Здійснення цих прав може бути обмежене лише законом відповідно до ч. 3 статті 34 Конституції України. [3].

Конституційне право на інформацію визначено і закріплено у статті 5 Закону «Про інформацію», Конституції України. Зокрема, право на інформацію включає можливість отримувати, використовувати, розголошувати, зберігати та захищати інформацію, необхідну для реалізації своїх прав, свобод і законних інтересів [3].

До публічної інформації відповідно до статті 1 Закону «Про доступ до публічної інформації» належить інформація, яка відображена та задокументована у будь-якій формі та отримана або створена суб'єктами державної влади, передбаченими чинним законодавством, під час виконання ними своїх функцій, або які належать суб'єктам влади, визначеним цим Законом, іншим розпорядникам публічної інформації [3].

Однак, свобода слова не може бути абсолютною. Міжнародний пакт про громадянські та політичні права визначає, що здійснення свободи думки несе особливі обов'язки та відповідальність, а отже, підлягає певним обмеженням [4]. Вони стосуються прав інших людей, їхньої репутації, охорони державної безпеки, громадського порядку, здоров'я та моралі населення. Отже, право на інформацію є невід'ємним елементом системи основоположних прав людини і громадянина, його захист гарантується державою, а його порушення забезпечується дієвими механізмами захисту та відновлення.

Список використаних джерел:

1. Захаров Е. Без права на інформацію. *Зеркало недели. Україна*. 2003. № 30. URL: http://gazeta.zn.ua/LaW/bez_prava_na_informatsiyu.html.
2. Про інформацію: Закон України від 02.10.1992 р. № 2657-ХІІ, за ред. від 21.05.2015 р. // Відомості Верховної Ради України. 1992. № 48. С. 650.
3. Конституція України. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1996, № 30, ст. 141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
4. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права, прийнятий 16 грудня 1966 року Генеральною Асамблеєю ООН. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043#Text